

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhân** tarafından Anayasanın 98 ve İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Öznur Bartin

Hakkâri Milletvekili

2024 yılı boyunca ülkede en az 1.897 işçi, iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirmiştir. İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Meclisi'nin (İSİG) yayımladığı yıllık rapora göre bu ölümler, yalnızca istatistiksel bir veri değil, aynı zamanda çalışma yaşamının yapısal sorunlarını ve emekçilerin karşı karşıya kaldığı çok boyutlu güvencesizliği gözler önüne sermektedir. Ne yazık ki bu iş cinayetlerinin büyük çoğunluğu önlenabilir nitelikte olup, işverenlerin kâr odaklı politikaları ve iktidarın denetim mekanizmalarının yetersizliği nedeniyle meydana gelmektedir.

İş cinayetlerinin temel nedenleri arasında esnek ve kuralsız çalıştırma, taşeron sisteminin yaygınlığı, sendikasılaştırma politikaları, yetersiz denetim, ağır çalışma koşulları ve işçi sağlığına yönelik önlemlerin maliyet kalemi olarak görülmesi yer almaktadır. Özellikle inşaat, tarım, taşımacılık, metal ve maden sektörlerinde yoğunlaşan ölümler; bu alanlarda kuralsızlığın sistematikleştiğini göstermektedir.

Bu sektörlerin ortak özelliği, taşeronlaştırmanın ve güvencesizliğin yaygın olmasıdır. Çalışanların büyük kısmı, sosyal güvenceden yoksun, düşük ücretle ve uzun mesai saatleriyle çalıştırılmaktadır. Sendikal örgütlenmenin en az olduğu bu alanlarda işçiler, hak arama mücadelesinde yalnız bırakılmakta ve güvenli çalışma koşulları talep ettiklerinde işten çıkarılma tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadır.

2024 yılında yaşanan iş cinayetlerinin cinsiyet, yaş ve statü bağlamında incelediğimizde, çalışma yaşamındaki eşitsizlikleri de gözler önüne sermektedir. 106 kadın işçi ve 1791 erkek işçi iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir. Ayrıca, 71 çocuk işçi, 395 genç işçi ve 94 göçmen/mülteci işçi de iş cinayetlerinde yaşamını yitirmiştir. Kadın işçiler genellikle tarım, sağlık ve hizmet sektörlerinde; çocuk işçiler ise çoğunlukla mevsimlik tarım işlerinde yaşamını yitirmiştir. Genç işçiler ise daha çok inşaat ve maden sektörlerinde hayatını kaybetmiştir. Göçmen/mülteci işçiler ise kayıtsız çalıştırıldıkları için denetim dışı bırakılmış, en ağır ve riskli işlerde çalıştırılarak ölüme terk edilmiştir. İş cinayetlerinde ölenlerin 36'sı (%1,89) sendikal işçi, 1861'i ise (%98,11) sendikasıız işçidir. Bu veriler, sendikal işçilerin çalışma koşullarının daha güvenli olduğunu ve sendikal işçiler arasında iş cinayeti oranlarının daha düşük olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği alanındaki yasal düzenlemeler, temel olarak 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'na dayanmaktadır. Kanun, işverenin işyerinde gerekli önlemleri alma yükümlülüğünü düzenlemekte, risk değerlendirmesi, çalışanların eğitimi ve iş sağlığı uzmanı görevlendirme gibi zorunlulukları içermektedir. Ancak mevzuatta yer alan düzenlemeler uygulamada etkisizdir. İş müfettişlerinin sayısı ve bağımsızlığı yetersizdir, yaptırımlar caydırıcılıktan uzaktır. İş cinayetlerinin ardından açılan davalar genellikle cezasızlıkla sonuçlanmakta, kamu otoritesi sorumluluğu işverene devrederek yükümlülüğünden kaçmaktadır.

Bu genel tabloya, seçim bölgem olan Hakkâri'de 3 Nisan 2025'te yaşanan iş cinayeti somut ve çarpıcı bir örnek teşkil etmektedir. Hakkâri-Çukurca karayolu üzerinde faaliyet gösteren bir çinko maden ocağında yaşanan bu olay, işçi güvenliği ve denetim eksikliklerinin kritik boyutlara ulaştığını bir kez daha gözler önüne sermektedir. Olayda, 2 çocuk babası Agit Ayaş, henüz belirlenemeyen bir nedenle iş makinesinin altında kalarak ağır yaralanmıştır. Mesai arkadaşlarının ihbarı üzerine olay yerine gelen sağlık ekipleri, Ayaş'ı iş makinesinin altından çıkararak Hakkâri Devlet Hastanesi'ne sevk etmiş ancak yapılan tüm müdahalelere rağmen yaşamını yitirmiştir. Bu iş cinayeti, özellikle maden gibi yüksek risk taşıyan iş kollarında denetim eksikliklerinin ve güvenlik önlemlerinin yetersizliğini net bir şekilde ortaya koymaktadır. Çalışma alanlarındaki bu tür ihmaller, işçilerin yaşamını tehdit etmekte ve çalışma yaşamındaki eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Etkin denetimlerin sağlanması ve işçi haklarının korunması, iş cinayetlerinin önlenmesi ve çalışma yaşamının insan onuruna yakışır bir düzeye çıkarılması için hayati önem taşımaktadır.

İş cinayetleri, ülkede ve özellikle bölgede faaliyet gösteren maden ocaklarında işçi sağlığı ve güvenliği konusunda ciddi bir denetim eksikliği olduğunu ve yeterli önlemlerin alınmadığını açıkça ortaya koymaktadır. Maden sektörü yüksek risk taşıyan bir alandır ve bu sektörde alınmayan her güvenlik önlemi, işçilerin ölümle sonuçlanabilecek iş cinayetleriyle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu bağlamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, başta maden ocakları olmak üzere tüm iş kollarında etkin bir denetim mekanizması kurması ve işçi sağlığı ile güvenliğini ön planda tutarak gerekli güvenlik önlemlerini derhal alması elzemdir.

Bu bağlamda;

1. Hakkâri il sınırları içinde son 20 yılda meydana gelen iş cinayetleri sayısı ve bu olaylara ilişkin açılan adli/idari soruşturmaların sonuçları nelerdir?
2. Hakkâri'de faaliyet gösteren maden işletmelerine yönelik Bakanlığınızın son 20 yıl içinde gerçekleştirdiği iş güvenliği denetimlerinin sayısı ve bu denetimlerin sonuçları nedir? Herhangi bir eksiklik veya ihlal tespit edilmiş midir?
3. Hakkâri-Çukurca karayolunda faaliyet gösteren çinko maden ocağında yaşanan iş cinayetiyle ilgili soruşturma başlatılmış mıdır? Eğer başlatılmışsa, soruşturma hangi aşamadaştır?
4. Agit Ayaş'ın ölümüne neden olan iş cinayetinin ardından, maden ocağında yapılan denetimlerin yetersizliği ve güvenlik önlemlerinin eksikliği göz önüne alındığında, Bakanlık bu tür kazaların önlenmesi için hangi adımları atmaktadır?
5. 2024 yılında iş cinayetlerinde hayatını kaybeden 1.897 işçinin sektörel, bölgesel, cinsiyet ve yaş grubu dağılımına ilişkin Bakanlığınızın elinde bulunan resmi veriler nelerdir?
6. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun uygulanmasında yaşanan eksikliklerin giderilmesine yönelik yasal bir düzenleme yapılacak?
7. Son 20 yıl içinde ülkemizdeki iş cinayetleri oranı ve sektörel dağılımı hakkında Bakanlık tarafından sağlanan veriler nelerdir? Bu veriler ışığında iş cinayetlerinde yaşanan artışın temel nedenleri nelerdir?
8. İş cinayetlerinin önemli bir kısmı, işçi sağlığı ve güvenliğine yönelik önlemlerin yetersiz olmasından kaynaklanmaktadır. Bakanlık, işverenlere yönelik daha etkin denetimler ve cezai yaptırımlar uygulamayı planlamakta mıdır?
9. İSİG verilerine göre, iş cinayetlerinin özellikle taşeron sisteminde çalışan işçiler arasında daha fazla görüldüğü belirtilmektedir. Taşeron sisteminin denetlenmesi ve işçilerin daha güvenli koşullarda çalışabilmesi için hangi önlemler alınmaktadır?
10. İşçi sağlığı ve güvenliği önlemlerinin çoğunlukla maliyet olarak görüldüğü bir sistemde, Bakanlık, bu önlemlerin işverenler tarafından bir "maliyet kalemi" olarak görülmesinin önüne geçmek için ne gibi politikalar geliştirmeyi planlamaktadır?
11. Sendikalı işçilerin iş cinayetlerinden daha az etkilendiği gözlemlenmektedir. Bakanlık, sendikal örgütlenmenin teşvik edilmesi ve işçilerin haklarının korunması için nasıl bir politika izleyecektir?
12. İş cinayetlerinin ardından açılan davaların genellikle cezasızlıkla sonuçlanması, kamu otoritesinin sorumluluğu işverene devretmesi, Bakanlık tarafından nasıl değerlendirilmektedir? Bu tür davaların çözülmesi ve caydırıcı cezaların uygulanması adına bir düzenleme yapılacak mıdır?
13. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, özellikle maden sektöründe ve tüm iş kollarında iş cinayetlerinin önlenmesi amacıyla iş güvenliği denetimlerini artırmayı planlamakta mıdır?